

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Tomáše Vejnar a soudců JUDr. Dany Slavíkové a JUDr. Iva Veselky ve věci žalobce : Z [redacted] H [redacted], nar. [redacted] bytem [redacted] proti žalované : Česká republika – Ministerstvo spravedlnosti se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, o zaplacení 900.000,- Kč s přísl., o odvolání žalobce proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 2 ze dne 7. března 2014 č. j. 12 C 31/2008-167,

t a k t o :

I. Rozsudek soudu I. stupně se v zamítavém výroku o věci samé ad II.) m ě n í tak, že žalovaná je povinna zaplatit žalobci [redacted] Kč s ročním úrokem z prodlení z této částky od 31.1.2008 do zaplacení ve výši reposazby stanovené ČNB zvýšené o 7 % bodů, přičemž v každém kalendářním pololetí, v němž trvá prodlení žalované, je výše prodlení závislá na výši reposazby stanovené ČNB a platné pro první den příslušného kalendářního pololetí, a to do 15 dnů od právní moci tohoto rozsudku, jinak se v tomto výroku p o t v r z u j e .

II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení před soudy všech stupňů.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud I. stupně rozhodl o nároku žalobce na zaplacení částky 900.000,- Kč s příslušenstvím jako o nároku na nemajetkovou újmu, která mu vznikla nesprávným úředním postupem v řízení vedeném u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. [redacted] konkrétně v části řízení o jeho návrhu (v postavení otce) na úpravu styku s nezletilými dětmi. Žalobce namítal nesprávný úřední postup spočívající v porušení povinnosti vydat rozhodnutí či učinit úkon v přiměřené lhůtě a tím i zasažení jeho práva na rodinný život. Obvodní soud žalované uložil povinnost zaplatit žalobci částku [redacted] Kč s

úrokem z prodlení specifikovaným ve výroku I. běžícím od 31.1. 2008 do zaplacení, a to ve lhůtě 15 dnů od právní moci rozsudku (výrok I.). V rozsahu nároku na zaplacení částky [REDAKCE] Kč s příslušenstvím žalobu zamítl (výrok II.) a vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok III.).

Soud I. stupně vyšel ze shodných tvrzení účastníků, zásadní skutková zjištění pak učinil z obsahu spisu vedeného u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí sp. zn. [REDAKCE] když zjistil zejména to, že dne 24.6.2002 bylo zahájeno řízení návrhem žalobce na úpravu styku k nezletilým dvěma synům T [REDAKCE] a V [REDAKCE], že usnesením ze dne 7.8.2002, jež nabylo právní moci dne 25.9.2002, bylo toto řízení pro zpětvzetí návrhu žalobcem zastaveno, že dne 17.12.2004 žalobce opětovně podal návrh na úpravu styku k nezletilým dětem spolu s návrhem na vydání předběžného opatření, dne 14.10.2005 podává návrh na změnu rozsudku o výchově a výživě nezletilých dětí. Toto řízení bylo pravomocně skončeno dne 23.6.2008 zamítnutím návrhu žalobce na změnu výchovy, když v ostatních výrocích byl rozsudek soudu I. stupně zrušen. Dne 21.4.2009 matka podala návrh na zvýšení výživného, dne 4.8.2009 byl vyhlášen rozsudek zamítající návrh žalobce na úpravu styku s nezletilými dětmi, který byl potvrzen Krajským soudem v Hradci Králové jako odvolacím soudem a rozhodnutí v této části nabylo právní moci dne 6.1.2010.

Důvodnost žalobcem uplatněného nároku soud I. stupně na základě zjištěného skutkového stavu posuzoval dle ustanovení § 1 a násl. zákona č. 82/1998 Sb. o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem, dále též „zákon“, přihlížející přitom ke kritériím stanoveným judikaturou Evropského soudu pro lidská práva, dále též „Soud“. Pro daný spor vzal za prokázáno, že v opatrovnickém řízení probíhala dvě řízení o úpravu styku žalobce s jeho nezletilými dětmi (předmětem žaloby o poskytnutí zadostiučinění byla žalobcem tvrzená nepřiměřenost délky řízení o jeho návrzích na úpravu styku, nikoliv řízení o výchově a výživě). První řízení bylo zahájeno dne 24.6.2002 a skončilo dne 25.9.2002 právní mocí usnesení o zastavení řízení pro zpětvzetí návrhu žalobcem. Délka trvání tohoto řízení tedy nepřiměřená jednoznačně není. Druhé řízení počalo běžet dne 17.12.2004 a skončilo dne 6.1.2010, celková doba řízení ve vztahu k posuzované imateriální újmě činila téměř 5 let. Toto řízení probíhalo ve dvou stupních soudní soustavy, bylo v něm prováděno rozsáhlé dokazování listinami, znaleckými posudky, výslechy svědků i účastníků, včetně nezletilých dětí, byla vydána řada procesních rozhodnutí a provedeno množství úkonů, opatrovnický soud rozhodoval i o návrhu na vydání předběžného opatření. Během řízení o úpravu styku probíhalo i řízení o změně výchovy a výživy a řízení o zvýšení výživného pro nezletilé děti. Žalobce se na celkové délce nepodílel ve smyslu nečinnosti či obstrukcí, pokud žádal o odročení jednání, činil tak z důvodu probíhající mediace, což však k délce řízení objektivně přispělo. S ohledem na rozsáhlé dokazování, včetně vypracovávání znaleckých posudků a změn znaleců v průběhu řízení, označil soud věc za skutkově složitou, mající pro žalobce význam vyšší než standardní, a to zejména s ohledem na druh sporu, u něhož je vyžadována potřeba zvýšené péče soudu o rychlé vyřízení věci, rovněž tak s ohledem na aktivní vystupování žalobce ve sporu a jeho zájem o řízení. Žalobce měl ke svým dětem silný kladný vztah, nemožnost se s nimi stýkat na něj působila psychicky velmi negativně, a bylo tak zasaženo nejen jeho právo na projednání věci v přiměřené lhůtě, ale jeho právo na rodinný život. Postup soudu byl zatížen obdobími nečinnosti ve smyslu absence podstatných úkonů či rozhodnutí soudu směřujících přímo ke skončení věci, konkrétně v období od 7.9.2006 do 25.1.2007 a od 28.2.2007 do 1.8.2007, celková doba nečinnosti ve smyslu rozhodnutí či úkonů směřujících k rozhodnutí věci tak činila cca 9 měsíců. Uvedené bylo výrazně ovlivněno i potřebou podání znaleckého posudku,

bylo však na soudu, aby více urgoval jeho zpracování a dodržení stanovené lhůty. Mimo uvedená období lze označit procesní postup jako plynulý.

S ohledem na trvání řízení po dobu pěti let a na skutečnost, že průtah v řízení nebyl ojedinělý, soud I. stupně uzavřel, že celková doba řízení nemůže být již dobou zcela přiměřenou. V žalobních tvrzeních označené věci došlo k porušení práva žalobce na projednání věci v přiměřené lhůtě, v důsledku porušení tohoto práva vznikla žalobci nemajetková újma, jejíž vznik se předpokládá. Porušení práva na přiměřeně dlouhé řízení je zde bez dalšího spojeno se vznikem nemajetkové, morální újmy na straně žalobce, přičemž samotné konstatování porušení práva se obvodnímu soudu nejevilo jako dostatečné.

Při úvaze o výši přiměřeného zadostiučinění poskytnutého žalobci v penězích aplikoval soud I. stupně kritéria obsažená v ustanovení § 31 a) odst. 3 zákona č. 82/98 Sb. Vycházel ze sazby 15.000,- Kč za rok modifikované za první 2 roky poloviční sazbou, základní sazba tak činí 60.000,- Kč, tuto pak snížil o [REDACTED] % odpovídajících do určité míry složitosti věci a o [REDACTED] % odpovídajících tomu, že se žalobce na délce řízení částečně, nikoliv však významně podílel. Základní sazbu odškodnění dále zvýšil o [REDACTED] % odpovídajících vyššímu významu řízení pro žalobce a o [REDACTED] % odpovídajících tomu, že bylo zároveň nepřiměřenou délkou řízení porušeno právo žalobce na rodinný život. Soud I. stupně tak shledal žalobu důvodnou co do částky [REDACTED] Kč, když ve zbylém rozsahu nárok zamítl.

Na základě zjištění, že žalovaná se dostala do prodlení uplynutím šesti měsíců, od kdy u ní žalobce nárok uplatnil, ode dne následujícího jí stíhá povinnost zaplatit žalobci úrok z prodlení (rozhodnutí Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 25 Cdo 20 60/2001). Žádost žalobce o náhradu škody byla žalované doručena dne 22.1.2007, lhůta zákonem poskytnutá skončila dne 22.7.2007, vzhledem k tomu, že se jednalo o neděli a došlo tak k prodloužení lhůty na první následující pracovní den, dostala se žalovaná do prodlení dne 24.7.2007. Žalobce požadoval příslušenství od 31.1.2008 a v tomto rozsahu mu bylo vyhověno.

Rozhodnutí o nákladech řízení soud I. stupně odůvodnil ustanovením § 142 odst. 2 o.s.ř. a contrario, když s ohledem na průběh řízení byla žalovaná úspěšná co do dvou žalobních požadavků a žalobce jen co do jednoho z nich, žalované však žádné náklady řízení nevznikly.

Proti zamítavému výroku rozsudku podal žalobce včasné odvolání. Podrobně reagoval na soudem I stupně učiněná zjištění z obsahu opatrovnického spisu, jehož průběh popsal a hodnotil s důrazem na to, že v důsledku tohoto řízení došlo k poškození psychického i fyzického vývoje obou jeho dětí, rovněž k poškození psychiky žalobce a nezvratnému narušení vzájemných vztahů, kdy soud nezabránil jednání matky o to usilující. Namítal, že celková délka řízení neodpovídá složitosti, skutkové a právní náročnosti věci, a její příčiny vycházejí z působení soudu v projednávané věci. Částka, jež byla určena soudem I. stupně, není adekvátní náhradou za nemajetkovou újmu, která byla žalobci způsobena v souvislosti s nepřiměřenou délkou řízení a špatným postupem soudu. Žalobce žádá o odškodnění nejen za průtahy a špatný postup, ale hlavně za korupci, úmyslné bezpráví, porušování zákona, zneužívání práva, zaujatost, nadřizování, nemožnost opravných prostředků a zamezování práva na rodinný život. Na základě uvedeného navrhl, aby byl rozsudek soudu I. stupně zrušen a věc mu vrácena k dalšímu řízení.

Odvolací soud přezkoumal rozsudek soudu I. stupně podle § 212 a 212a o.s.ř. včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, a dospěl k závěru, že odvolání je částečně důvodné.

Z obsahu spisu je zřejmé, že žalobou podanou u soudu v lednu 2008 se žalobce domáhal přiměřeného zadostiučinění za nemajetkovou újmu, která mu vznikla nesprávným úředním postupem v řízeních vedených u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp. zn. [REDAKCE] (škoda z povolání) a sp. zn. [REDAKCE] spočívající v jejich nepřiměřené délce řízení a dále z důvodu nezákonného rozhodnutí - odsouzení žalobce v řízení vedeném u Okresního soudu v Ústí nad Orlicí pod sp.zn. [REDAKCE]. Předmětem přezkumu rozhodnutí soudu I. stupně v dané fázi řízení je rozhodnutí toliko o nároku na náhradu nemajetkové újmy, která byla žalobci způsobena v opatrovnickém řízení o jeho návrzích na úpravu styku s nezletilými dětmi; uvedené je důvodem, proč odvolací soud již neposuzoval důvodnost odvolacích námitek směřujících proti odškodnění za trestní řízení a řízení o náhradu škody pro nemoc z povolání, o nichž již bylo pravomocně rozhodnuto.

Odvolací soud se ztotožňuje se závěrem soudu I. stupně, že v dané věci jsou splněny podmínky pro finanční zadostiučinění nemajetkové újmy, jež žalobci vznikla v důsledku nepřiměřeně dlouhého opatrovnického řízení v části o jeho druhém návrhu na úpravu styku s nezletilými dětmi, trvajícího 5 let. Nesprávný úřední postup spočívající v porušení práva na projednání věci v přiměřené lhůtě sám o sobě zakládá vyvratitelnou domněnku o vzniku imateriální újmy (srovnej rozsudek NS ČR sp. zn. 30 Cdo 958/2009). Tato újma se neproказuje, nýbrž vzniká samotným porušením základních práv a svobod, k čemuž v daném případě na straně žalobce došlo, a specificky v případě nepřiměřených délek řízení se jen zcela výjimečně nepříznává zadostiučinění v penězích (srov. nálezy ÚS ČR sp. zn. II. ÚS 862/10, I. ÚS 1536/11). Žalované se uvedenou domněnku nepodařilo vyvrátit. Soud I. stupně rovněž správně uvedl, že v řízení o úpravu styku v důsledku nesprávného úředního postupu spočívajícího v nepřiměřené délce řízení bylo porušeno i další základní právo žalobce, a to právo na rodinný život. Právní názor vyplývající z napadeného rozsudku, že základ nároku žalobce je opodstatněn, je proto správný.

Pokud jde o výši tohoto nároku, odvolací soud vyšel ze zjištěné délky řízení o návrhu otce na úpravu styku v době od podání návrhu 17.12.2004 do pravomocného skončení věci 6.1.2010. Vycházejí ze Stanoviska občanskoprávního kolegia NS ČR ze dne 13.4.2011 sp. zn. Cpjn 206/2010 uveřejněného pod R 58/2011 shledává pro poměry v ČR jako přiměřenou základní částku, z níž se při určování výše přiměřeného zadostiučinění vychází, v rozpětí 15.000,- Kč až 20.000,- Kč za rok trvání řízení. Odvolací soud vzhledem k tomu, že došlo k porušení práva žalobce na vydání rozhodnutí v přiměřené lhůtě i práva na rodinný život i k postupu inflace plynutím času, v této věci vycházel z částky 20.000,- Kč za rok trvání řízení, za první dva roky trvání řízení z částek polovičních, částka odškodnění by tak činila za 5 let celkem 80.000,- Kč. Tuto částku je dle náhledu odvolacího soudu třeba krátit o [REDAKCE] % vzhledem k procesní a skutkové složitosti věci, která byla řešena na dvou stupních soudní soustavy a kterou provázela značný rozsah tvrzených skutečností a z toho vyplývající rozsah prováděného dokazování, zejména v rámci znaleckého zkoumání. Při posouzení kritéria významu řízení pro žalobce dle § 31a odst. 3, písm. e) zákona odvolací soud v souladu s judikaturou NS ČR přihlédl ke všemu, co bylo pro žalobce "v sázce" (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 5.10.2010 sp. zn. 30 Cdo 4761/2009), a dospěl k závěru, že s ohledem na učiněná zjištění je na místě částku odškodnění navýšit o [REDAKCE] %. Částka představující odškodnění žalobce činí celkem [REDAKCE]- Kč, protože odvolací soud rozsudek soudu I. stupně v zamítavém výroku o věci samé změnil tak, že žalobci náleží na odškodnění ještě [REDAKCE] Kč spolu s úroky z prodlení ve výši a z důvodů uvedených soudem I. stupně,

když v tomto rozsahu byl zamítavý výrok o věci samé dle § 220 odst. 1 o.s.ř. změněn tak, jak je shora ve výroku I. tohoto rozhodnutí uvedeno. Ve zbylém rozsahu byl dle § 219 o.s.ř. jako správný potvrzen.

Odvolací soud ve svém závěru neshledal důvodnou námitku žalobce, který, jak vyplývá z obsahu odvolání, požadoval, aby do výše přiznaného zadostiučinění za nemajetkovou újmu byla zahrnuta i faktická škoda, jež mu vznikla v souvislosti s probíhajícím opatrovnickým řízením (jízdné k soudnímu jednání, k mediaci apod.), neboť se jedná o náklady účastníka nalézacího řízení, k nimž se v kompenzačním řízení nepřihlíží. Rovněž se odvolací soud nezabýval argumentací odvolatele, která směřovala k nárokům, o nichž již bylo pravomocně rozhodnuto.

O nákladech řízení před soudy obou stupňů i soudem dovolacím bylo rozhodnuto podle § 142 odst. 2 a 3 o.s.ř. ve spojení s § 224 odst. 2 o.s.ř. s tím, že žalobci v řízení, v němž byl částečně úspěšný, náklady nevznikly.

Poučení: Pro tomuto rozsudku lze podat dovolání za podmínek uvedených v ust. § 237 o.s.ř. Takové dovolání lze podat do 2 měsíců ode dne doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu soudu ČR u soudu, který ve věci rozhodoval v I. stupni.

V Praze dne 8. ledna 2015

JUDr. Tomáš **Vejnar** v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Billianová Vlastimila